

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea
Cadrului bugetar pe termen mediu (2026-2028)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Cadrului bugetar pe termen mediu (2026-2028) a fost elaborat de Ministerul Finanțelor, în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
<i>2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ</i>
Proiectul hotărârii Guvernului este elaborat conform prevederilor art.47 alin.(1) lit. a) și art.48 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, prin care este prevăzută obligativitatea Guvernului de a aproba anual Cadrul bugetar pe termen mediu (în continuare CBTM). Mai mult, CBTM reprezintă etapa inițială în procesul de elaborare și implementare a politicii bugetar-fiscale pe termen mediu.
<i>2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative</i>
Documentul CBTM este elaborat anual cu scopul de a încadra bugetul într-o perspectivă pe termen mediu. CBTM este elaborat în două etape: Prima etapă vizează asigurarea unei discipline fiscale agregate și sustenabilitatea politicilor bugetare, prin elaborarea unui cadru fiscal pe termen mediu și a unui cadru macroeconomic pe termen mediu. CBTM se bazează pe previziuni realiste privind veniturile. Pregătirea sa implică direcții responsabile de gestionarea macroeconomică, bugetară și gestionarea veniturilor. A doua etapă se axează pe alocarea resurselor intersectoriale, prin pregătirea unui CBTM constând în estimări de cheltuieli anticipate agregate pe sectoare sau ministere. Scopul principal al acestui document este de a fundamenta deciziile bugetare și fiscale pe termen mediu. Prin CBTM, Guvernul urmărește să mențină un echilibru sustenabil între obiectivele ambițioase de dezvoltare ale țării și realitatea resurselor financiare disponibile. Acest cadru nu este doar un set de previziuni, ci este un plan de acțiune financiară care vizează consolidarea disciplinei bugetare, creșterea predictibilității în gestionarea fondurilor publice și asigurarea că politicile publice sunt aliniate cu capacitățile reale de finanțare. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 stabilește cadrul juridic general privind elaborarea și aprobarea proceselor de pregătire și aprobare a CBTM. Totodată, Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului (aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 124/2023), are drept scop reglementarea metodologică a procesului de planificare bugetară și are menirea de a susține implementarea legislației bugetare. În special, Setul determină etapele, principalele date-limită și responsabilitățile în procesul de elaborare a bugetului, stabilește procedurile, cerințele și formatele de prezentare a informației necesare pentru elaborarea și aprobarea cadrului bugetar pe termen mediu și a bugetelor anuale. Respectiv, acesta servește călăuză, reglementând modul de repartizare a bugetelor aprobate, precum și de modificare a bugetelor pe parcursul anului bugetar. Anual, în conformitate cu calendarul bugetar, Guvernul aprobă cadrul bugetar pe termen mediu și îl prezintă spre informare Parlamentului. Elaborat de către Ministerul Finanțelor, în consultare și coordonare cu autoritățile publice centrale, și aprobat de Guvern, CBTM 2026-2028 reprezintă angajamentul ferm al autorităților pentru o gestionare responsabilă a finanțelor publice. Documentul servește drept bază fundamentală pentru elaborarea bugetelor anuale, oferind claritate, stabilitate și

coerență tuturor actorilor implicați – de la factorii de decizie la cei responsabili de implementare. Prin transparența și viziunea pe termen mediu pe care o oferă, CBTM (2026-2028) contribuie semnificativ la o guvernare mai eficientă, mai previzibilă și mai responsabilă, în sprijinul dezvoltării durabile și al viitorului european al Republicii Moldova. Cadrul bugetar pe termen mediu cuprinde: cadrul macroeconomic, politica bugetar-fiscală, cadrul macrobugetar, cadrul de cheltuieli.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

CBTM (2026-2028) se bazează pe prognoza indicatorilor macroeconomici, elaborată de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării în martie 2025, și are la bază bugetul aprobat pentru anul 2025.

CBTM (2026-2028) nu funcționează în izolare. Acesta se aliniază strâns și integrează prioritățile stabilite în principalele documente strategice care ghidează viitorul Republicii Moldova. Printre acestea se numără ambiția de dezvoltare exprimată în Strategia națională ”Moldova Europeană 2030”, direcțiile de acțiune ale Programului de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”, strategiile specifice ale diferitelor sectoare, precum și angajamentele cruciale asumate în contextul aderării la Uniunea Europeană, reflectate în Agenda de asociere RM-UE (2021-2027), Programul Național de Aderare (2024-2029) și Planul Național de Dezvoltare (2026-2028). Această aliniere asigură că resursele bugetare sunt direcționate către obiectivele strategice majore ale Guvernului și că procesul de integrare europeană este susținut adecvat din punct de vedere financiar.

Agenda de reforme aferentă Planului de creștere economică al Republicii Moldova pentru anii 2025–2027 stabilește direcțiile strategice de dezvoltare ale țării, printr-un set de reforme și acțiuni grupate în jurul a șapte piloni tematici. Acestea vizează modernizarea statului în domenii-cheie precum economia, infrastructura, energia, serviciile publice, guvernanta și valorile fundamentale.

Cadrul bugetar pe termen mediu pentru 2026–2028 asigură susținerea financiară a acestor reforme printr-o planificare coerentă și predictibilă a resurselor. Analiza celor două documente evidențiază o aliniere substanțială între prioritățile de reformă și alocările bugetare.

Astfel, măsurile de sprijinire a mediului de afaceri, modernizarea infrastructurii, digitalizarea serviciilor publice și tranziția verde sunt reflectate în cheltuieli de capital și programe dedicate. Totodată, reformele din educație, sănătate și protecție socială beneficiază de creșteri bugetare, iar politicile de consolidare fiscală sprijină eficientizarea cheltuielilor și reforma administrației publice.

Prin această abordare integrată, Cadrul bugetar pe termen mediu contribuie la implementarea eficientă a Agendei de reforme, oferind o bază solidă pentru dezvoltarea durabilă, modernizarea instituțiilor și avansarea parcursului european al Republicii Moldova.

Documentul CBTM (2026-2028), la general, este constituit din partea textuală și anexe.

Partea textuală cuprinde: (i) descrierea generală și evoluțiile economice, (ii) perspectivele economice globale și riscurile pe termen mediu; (iii) obiectivele politicii bugetar-fiscale și vamale; prognoza veniturilor și cheltuielilor publice; politica cheltuielilor de personal; prioritățile politicii cheltuielilor pe sectoare; sursele de finanțare internă și externă și datoria de stat; (iv) descrierea cadrului de cheltuieli ale bugetului public național pe termen mediu; proiecte finanțate din surse externe, proiecte de investiții capitale publice, precum și (v) și descrierea consolidării bugetar-fiscale (inclusiv regula bugetar-fiscale, soldul structural și eficientizarea cheltuielilor publice).

Anexele conțin detalii cu privire la prognoza indicatorilor macroeconomici (*anexa nr. 1*), evoluția și estimările cheltuielilor pe BPN și bugetele componente, inclusiv estimarea resurselor în cadrul limitelor sectoriale de cheltuieli ale bugetului public național (*anexele nr. 2.1.1-nr.2.5.3*), limitele de cheltuieli de la bugetul de stat pe autorități bugetare (*anexa nr.3*), prioritățile politicii cheltuielilor pe sectoare și programele bugetare (*anexele nr.4-24*),

limitele de cheltuieli de la bugetul de stat pentru măsurile aferente Planului de creștere economică (anexa nr.25).

Principalele priorități incluse în CBTM (2026-2028) și estimările privind resursele sectoriale vor ghida autoritățile publice în elaborarea propunerilor lor bugetare pentru anul 2026. În conformitate cu aceste priorități, autoritățile pot include propuneri pentru finalizarea sau raționalizarea programelor existente pentru a oferi finanțare pentru programele cu prioritate înaltă.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu este relevant pentru acest proiect.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Prioritățile de politici și limitele de cheltuieli cuprinse în CBTM servesc drept bază autorităților/instituțiilor bugetare pentru elaborarea propunerilor/proiectelor de buget pe anul bugetar viitor. CBTM reprezintă instrumentul care asigură corelarea alocării resurselor cu prioritățile de politici.

Astfel, documentul CBTM produce un impact pozitiv asupra modului în care acesta interacționează cu prioritățile de politici asumate de către Guvern, prin următoarele beneficii:

1. *Buna guvernare*, asigurarea unei guvernări eficiente, democratice, transparente și responsabile pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare.

2. *Transformare digitală*, modernizarea și regândirea serviciilor publice centrate pe cetățean prin încorporarea în sistemul public a celor mai noi instrumente digitale.

3. *Finanțe publice*, gestionarea eficientă, prudentă, transparentă și corectă a finanțelor publice, asigurarea stabilității bugetar-fiscale, alocarea resurselor financiare publice în strânsă corelare cu prioritățile de politici, precum și accesarea asistenței externe pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

4. *Reintegrarea țării*, sporirea atractivității Republicii Moldova prin respect pentru drepturile omului, reforme interne, combaterea corupției, creșterea economică, înrădăcinarea spațiului de democrație.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului înscrise survenirea unor ajustări în procesul bugetar, prestabilit de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, la nivel organizatoric, fără a implica cheltuieli financiare suplimentare de la bugetul public național. În procesul de elaborare a CBTM se asigură estimarea de sus-în-jos a cadrului general de resurse disponibile pentru finanțarea cheltuielilor publice, în combinație cu estimările de jos-în-sus a costurilor politicilor asumate/planificate. Estimările au avut la bază evoluțiile recente și prognoza indicatorilor macroeconomici și bugetari.

Conform estimărilor pentru orizontul anilor 2026-2028, *veniturile bugetului public național* pentru anul 2026 sunt estimate în sumă de 131.904 mil.lei, pentru anul 2027 – 143.394 mil.lei, iar pentru anul 2028 – 155.806 mil.lei.

Cheltuielile bugetului public național pentru anul 2026 sunt estimate în sumă de 152.418 mil.lei, pentru anul 2027 – 165.328 mil.lei, iar pentru anul 2028 – 174.390 mil.lei.

Deficitul bugetului public național pentru anul 2026 este estimat în sumă de 20.514 mil.lei, ceea ce reprezintă 5,4% în PIB, pentru anul 2027 - 21.934 mil.lei, ceea ce reprezintă 5,3% în PIB, iar pentru anul 2028 - 18.584 mil.lei, ceea ce reprezintă 4,2% în PIB.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul nu generează impact direct imediat asupra sectorului privat. Totodată, politicile preconizate pentru perioada 2026–2028 vor fi orientate spre stimularea dezvoltării economice prin:

- îmbunătățirea competitivității și consolidarea cadrului normativ pentru IMM-uri;
- facilitarea accesului la finanțare și diversificarea instrumentelor de sprijin pentru afaceri;
- digitalizarea întreprinderilor și integrarea de soluții tehnologice moderne, inclusiv pentru tranziția verde;

• crearea platformelor industriale multifuncționale și stimularea investițiilor private; • promovarea exporturilor, internaționalizarea IMM-urilor și crearea de noi locuri de muncă; • susținerea antreprenorialului feminin, a tinerilor și a grupurilor vulnerabile prin măsuri de integrare pe piața muncii. Ca urmare a implementării politicilor propuse, se vor realiza: operaționalizarea a 4 platforme industriale multifuncționale cu participarea a 14 companii rezidente, dezvoltarea și funcționalitatea noilor instrumente de finanțare pentru IMM-uri prin Fondul de garantare a creditelor și FACEM, creșterea numărului de companii orientate spre export, precum și accesul a cel puțin 10 companii la schema de ajutor de stat aliniată standardelor UE. Aceste măsuri vor contribui la sporirea investițiilor private, consolidarea competitivității întreprinderilor și creșterea veniturilor bugetare.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Proiectul hotărârii Guvernului nu implică prelucrarea datelor cu caracter personal.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Cadrul bugetar pe termen mediu oferă un cadru neutru și obiectiv în procesul bugetar, eliminând potențialele prejudecăți de gen sau alte forme discriminatorii.
4.5. Impactul asupra mediului
Proiectul nu generează impact direct imediat asupra mediului. Totuși, politicile preconizate pentru perioada 2026–2028 vor urmări consolidarea protecției mediului și adaptarea la cerințele europene prin: • gestionarea integrată și durabilă a resurselor de apă și ecosistemelor acvatice; • extinderea și reabilitarea fondului forestier, inclusiv prin perdele forestiere de protecție și împăduriri riverane; • conservarea și restaurarea ariilor naturale protejate și a biodiversității; • modernizarea sistemului de autorizare și implementarea unor mecanisme eficiente de monitorizare și control; • dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, inclusiv a celor periculoase; • crearea unui cadru economic și fiscal favorabil economiei circulare și reducerii poluării. Ca urmare a implementării politicilor propuse, se vor obține rezultate precum: reabilitare a râurilor interne și a infrastructurii de protecție contra inundațiilor, dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor în mai multe regiuni de management, extinderea suprafețelor împădurite cu zeci de mii de hectare, creșterea gradului de conservare a ecosistemelor și consolidarea rezilienței climatice a Republicii Moldova.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Cadrul bugetar pe termen mediu este documentul care se aprobă anual de Guvern, prin care se stabilesc obiectivele politicii bugetar-fiscale, se determină cadrul de resurse și cheltuieli ale bugetului public național și ale componentelor acestuia în perspectivă de trei ani, conform art.3 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul va fi plasat pe site-ul web oficial al Ministerului Finanțelor (www.mf.gov.md), directoriul „Transparența decizională”, secțiunea „Procesul decizional”. Totodată, în procesul de elaborare a documentului au fost efectuate audieri și consultări cu autoritățile publice centrale responsabile de strategiile sectoriale de cheltuieli.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul în cauză va fi supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției, în conformitate cu prevederile art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Nu necesită a fi supus altor expertize.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

CBTM se încadrează în cadrul normativ al domeniul finanțelor publice, și nu va genera necesitatea modificării altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

După aprobarea de către Guvern a CBTM (2026-2028), documentul este prezentat Parlamentului spre informare. Autoritățile bugetare urmează să actualizeze/definitiveze strategiile sectoriale de cheltuieli în conformitate cu prevederile CBTM (2026-2028), aprobate de Guvern, cu plasarea ulterioară pe paginile web ale autorităților și să prezinte propunerile de buget pentru anul 2026.

MINISTRUL FINANTELOR

Victoria BELOUS